

[Amb la vènia]

Dia 18 de març de 2018: aquesta és la fita obligada de la memòria que ara present. Com molts sabeu, no és una data qualsevol: Quaranta anys abans, el dia 18 de març de 1978, es publicava al Butlletí Oficial de l'Estat la Llei 18/1978, de 15 de març, sobre la creació d'una Universitat amb seu a Palma de Mallorca, el districte de la qual seria constituït per la província de Balears. Així va néixer la nostra universitat. També s'hi preveia la creació d'una comissió gestora mentre no fossin designats els òrgans de govern de la nova universitat.

Aquesta és la memòria dels 40 anys, per això he pensat que podria sortir una mica del guió, mai faltant a la tasca encomanada de resumir dades i xifres del curs que ara hem passat, tot tenint en compte que m'ha tocat ser aquí en un aniversari especial.

Atesa aquesta circumstància, per començar crec que és merescut fer un petit record homenatge als secretaris generals que m'han precedit en el càrrec. Tots ells en cada inauguració de curs han intentat fer l'impossible: fer agradable, que per naturalesa no ho és, resumir la memòria de l'any acadèmic anterior. Des de l'inici han estat secretaris generals els doctors: José María Lafuente, que fou Secretari General de la Universitat de Palma de Mallorca; Alejandro Onsalo, que ho va ser primer de la de Palma i després ja de la Universitat de les Illes Balears; Joan Oliver; M. Pilar Ferrer; Apol·lònia Martínez; Margalida Gili; Lluís Garau; Federico Garau; Antoni Gili i Pedro Grimalt.

Tots els secretaris generals han navegat dins actes i més actes, comissions i més comissions, ja que segons els Estatuts el Secretari General és secretari dels principals òrgans de la Universitat i custodi dels principals llibres d'actes i de l'arxiu general. Tasques que cada un d'ells ha anat fent i que així han anat omplint els prestatges del despatx... Esperam que la transformació digital, ja en marxa, podrà evitar que d'aquí a un parell d'anys els futurs secretaris generals tinguin algunes dificultats per arribar a la seva taula.

De totes les actes, avui és el dia d'esmentar la primera: el doctor Lafuente -primer Secretari General- és l'autor de l'acta de la sessió inaugural de la Comissió Gestora, presidida pel doctor Antoni Roig Muntaner. Aquesta comissió iniciava totes les gestions per poder començar un nou curs a la ja Universitat de Palma de Mallorca.

La il·lusió de posar en marxa un nou projecte, un projecte ambiciós i important per a les nostres illes i per a la nostra societat, hi queda ben reflectit, encara que no s'amagava en cap moment que es tractava d'un projecte ple de dificultats. Els esforços de tota la gent implicada fan que avui puguem ser tots aquí, inaugurant el curs 2018-19. I cal dir

que aquella il·lusió, malgrat tot i a pesar de les dificultats, encara perviu en tots aquells que estimam i fem la Universitat.

Si seguim cercant fites importants, el dia 2 de setembre de 1985 es publicava per primera vegada el *Full Oficial de la Universitat* (el que tots coneixem com a FOU). Des d'aquell FOU inicial fins avui hem arribat al número 467.

Tornant a aquella primera acta de la Comissió Gestora, ja sorgia la preocupació per les principals funcions que configuren la Universitat: la docència, la investigació i també la cultura.

[DOCÈNCIA]

Pel que fa a la docència, reflectia la preocupació pels plans d'estudis i les noves ensenyances, així com els tràmits administratius per posar en marxa el procediment de matrícula, que havia d'estar a punt al setembre -pensau que aquella primera reunió porta data de 19 de juny de 1978.

El primer curs, el de 1978-79, hi havia un total de 3.704 alumnes, 209 professors i 41 membres del personal d'administració i serveis.

I 40 anys després..., on som? Tenim un total de 19.267 alumnes, 769 professors a temps complet més els professors associats, que fent l'equivalència a sis hores setmanals, serien 321 i 562 membres del personal d'administració i serveis.

Sí, la cosa ha canviat. L'any acadèmic 2017-18 han passat per les nostres aules 11.428 alumnes matriculats en graus oficials, dels quals 439 són d'escoles adscrites; 1.320 alumnes de màster i 838 alumnes de doctorat. A més, n'hi ha 2.100 que estudien a la Universitat Oberta per a Majors, perquè la UIB també està oberta als més grans, i 3.602 són alumnes d'altres estudis.

El grau d'internacionalització dels nostres estudis també va avançant. En el cas del postgrau, un 17% de l'alumnat és estranger, percentatge que per als estudis de doctorat arriba al 26% pel que fa als nous matriculats. Tenim quatre màsters interuniversitaris, cinc dobles titulacions de màster i dues de doctorat, a més dels convenis de cotutela internacional. Per tal d'anar avançant en aquest sentit, s'ha posat en marxa el programa d'impuls, mobilitat i internacionalització per a estudis de postgrau amb el suport del Banc Santander. A més, hi ha 22 màsters universitaris que des del mes de març de 2018 participen en una plataforma de promoció internacional.

Però darrere de totes aquestes xifres hi ha molta feina, feina que s'inicia molt abans que els joves comencin a la Universitat. L'equip de PORT-UIB (denominació que han estrenat aquest curs) desenvolupa tot tipus d'activitats dirigides als nins des de ben petits: el campament de petits científics, el Campus Humanísticosocial i el Científicotècnic d'Estiu, a més de la ja més que consolidada Fira de la Ciència, són només un exemple de la feina feta per acostar la Universitat als més petits i als joves.

D'altra banda, el Consell Social també participa en aquesta tasca amb els premis d'investigació destinats a alumnes de batxillerat i cicles formatius de grau superior i també ha atorgat els premis als millors treballs de fi de grau. Ja que parlem del Consell Social, s'ha de dir que des del mes de maig té nova seu a Ca n'Oleo; la UIB guanya més presència a Palma. També vull destacar que el Consell de Mallorca va lliurar la Medalla d'Honor i Gratitude a la seva presidenta, la senyora Francesca Mas, pel seu compromís feminista, juntament amb el doctor Víctor Guerrero, a títol pòstum, per l'estudi de la Prehistòria a les Balears.

En relació amb el professorat, volem felicitar els cinquanta professors que s'han promocionat a catedràtic, professor titular d'universitat i professor contractat doctor que han pres possessió durant aquest curs acadèmic.

El reconeixement als professors de la nostra universitat ha estat continu. El Fòrum d'Infermeres de Salut Mental ha homenatjat la doctora Joana Fornés. La catedràtica M. del Carme Orte ha estat nomenada directora general de l'IMSERO i la doctora Aina Calvo és la nova directora de l'AECID.

I ja que parlem de cooperació, cal destacar la feina que realitza l'Oficina de Cooperació al Desenvolupament de la UIB amb la gestió dels diferents programes que ha posat en marxa. El nombre de projectes concedits i el nombre de participants reflecteixen que tenim una universitat solidària i que hi ha molta gent que dedica part del seu temps a la cooperació i al desenvolupament.

El personal d'administració i serveis, amb la seva tasca imprescindible per al funcionament de la institució, suma un total de 562 persones. Aquest curs que ara tancam s'ha iniciat el procés per a un concurs de trasllat i s'ha aconseguit la posada en marxa de la carrera professional per als funcionaris de carrera. Un tema ha preocupat especialment aquest curs: la nova Llei de contractes del sector públic, que ha centrat les sisenes Jornades de Gerència.

Durant aquest curs s'ha de fer una menció especial a la feina dels joves que s'han pogut contractar gràcies al programa del SOIB Joves Qualificats. Per conèixer la seva feina i interessar-se per l'experiència la senyora Magdalena Valerio, ministra de Treball,

Migracions i Seguretat Social, ha visitat la UIB, acompanyada de la presidenta del Govern de les Illes Balears.

Aquest curs s'ha estrenat l'Oficina de Suport a la Docència, i pel que fa a noves titulacions, ha començat la primera promoció dels estudis del grau d'Odontologia a l'escola adscrita ADEMA. A més, s'ha aprovat el grau de Direcció Hotelera, que impartirà el pròxim curs l'Escola d'Hoteleria com a centre adscrit.

Ja que parlem d'estudis, fixau-vos com ja era una preocupació de la Comissió Gestora, en aquella primera reunió, la implantació d'una Facultat de Medicina, qüestió que va provocar un debat entre els assistents: «ya que se trata de una visión complejísima desde todos los puntos de vista sobre todo económicos y docentes para no tomar medidas a la ligera». Molts d'anys després, el curs 2017-18 s'ha impartit el segon curs del grau de Medicina, i també durant aquest any acadèmic ha estat nomenat degà de la Facultat de Medicina el doctor Miquel Roca Bennàsar. Facultat que ha rebut la distinció del fòrum de Metges d'Atenció Primària. Seguint en l'àmbit de les Ciències de la Salut, la doctora Rosa Maria Alberdi ha estat nomenada nova degana de la Facultat d'Infermeria i Fisioteràpia.

D'altra banda, la Facultat de Turisme, a més de situar els seus estudis al primer lloc en l'àmbit estatal, ha estat guardonada amb el premi Turisme de les Illes Balears amb el guardó al Coneixement i a la Recerca Aplicada al Turisme.

[INVESTIGACIÓ I TRANSFERÈNCIA]

La importància de la investigació dins l'àmbit acadèmic ja quedava ben patent el 1978, i així constava a l'acta ja esmentada: «Se encuentra también latente el problema de la investigación, tema muy importante que es preciso abordar con rapidez, con serenidad y con ponderación, ya que la Universidad no solo es docencia, sino también investigación y fundamentalmente en la labor investigadora radicarà el prestigio de la institución ante la sociedad». A més, s'establia la composició de la comissió investigadora.

Atenent als fets, crec que s'ha pres nota d'aquella importància de la recerca dins el marc de la Universitat. La pregunta es repeteix: **I després de 40 anys, on som?** Doncs som entre les 600 primeres universitats del món, segons el rànquing de Xangai, que tenint en compte la mida i els recursos no està gens malament, cosa que demostra que el fet de ser petits no és cap impediment per ser capdavaners si es fa la feina ben feta.

El passat 24 de juliol el Consell de Govern va aprovar l'Acord normatiu que regula els instituts universitaris de recerca. Avui tenim set instituts, i n'hi ha un, l'Institut de Física

Interdisciplinària i Sistemes Complexos, que ha aconseguit l'acreditació com a Unitat d'Excel·lència María de Maeztu. L'Agència Estatal d'Investigació ha reconegut l'impacte i la rellevància internacional d'aquest institut de recerca, que accedirà a dos milions d'euros de finançament al llarg de quatre anys.

D'altra banda, s'ha creat el Laboratori Interdisciplinari sobre el Canvi Climàtic.

El nombre de projectes de recerca concedits, vuitanta, més els que ja s'estan executant, el nombre de publicacions dels nostres investigadors, 1.951, que en una proporció ben elevada són internacionals, demostren l'alt nivell en recerca de la nostra universitat. Pel que fa al nombre de tesis doctorals, se n'han defensat trenta, amb set mencions internacionals.

Tota aquesta feina s'ha vist reconeguda: s'han seguit aconseguint èxits amb les ones gravitacionals que han dut el nom de la UIB fins a Estocolm, ni més ni menys que per a la participació en el Premi Nobel de Física. Dins el marc dels 40 anys, i gràcies a la col·laboració amb Última Hora, varem poder escoltar el professor Barry Barish, que va omplir l'Auditori de Palma i després aquesta sala d'actes amb l'entrevista que Javier Santolaya li va fer juntament amb la doctora Alícia Sintès.

Per altra part, el doctor Lluís Pomar ha estat guardonat amb la medalla Sorby de la International Association of Sedimentologists; el doctor Raúl Toral ha obtingut el premi a la Divulgació de Física i la investigadora Maria del Mar Blanquer també ha estat guardonada. La doctora Mercè Gambús ha estat nomenada coordinadora científicotècnica de la Catedral de Mallorca.

Els premis i reconeixements s'han anat succeint. Des d'aquí l'enhorabona a tots aquests professors: l'èxit dels guardonats fa que el nom de la UIB viatgi molt més enllà dels límits del nostre campus i de les nostres illes.

A més, transferim coneixement a la societat, i en aquest àmbit s'ha posat en marxa una campanya de recaptació de fons per finançar un projecte de recerca de l'Hospital Comarcal d'Inca i el grup multidisciplinari d'oncologia translacional, amb què s'ha obtingut el suport d'empreses privades. També s'ha de destacar la creació de la primera patent internacional conjunta entre la UIB i l'IB-Salut.

La realització de pràctiques en empreses i altres institucions i l'èxit del 12è Fòrum de l'Ocupació, així com la tramitació de 175 convenis, demostren un alt nivell de transferència.

I el futur?

Entre el present i el futur hi ha els nous reptes de la Universitat, per a alguns dels quals ja s'han posat els principals fonaments per tal de construir la UIB que vindrà.

El segle XXI ha dut a la Universitat, entesa en sentit general, nous problemes, a vegades no gens fàcils de solucionar. Per això, la UIB ha volgut afrontar-los: s'ha treballat per aconseguir una universitat cada vegada més transparent en els diferents àmbits (informació, gestió o contractació), s'ha dotat la plaça d'interventor i s'ha constituït, per Acord executiu de 3 d'octubre de 2017, la Comissió sobre Integritat Acadèmica, per vetllar perquè la responsabilitat, l'honestedat i la integritat siguin els principis que regeixin els diferents àmbits acadèmics.

Així mateix, s'ha treballat de valent per, qualche dia, poder fer realitat la transformació digital, que, a més, ens ve imposada legalment. Per tal d'anar fent camí davant les dificultats tecnològiques que suposa, ja s'ha aprovat la normativa de gestió documental i la de digitalització de documents administratius i ben aviat s'aprovarà la de signatura electrònica. A poc a poc els papers aniran deixant pas als documents electrònics, la nostra firma deixarà de tenir una rúbrica per convertir-se en dígit i la nostra mentalitat haurà de passar a ser necessàriament digital.

Complint amb la normativa aplicable, la UIB ja té delegada de Protecció de Dades, la senyora Catalina Pou, figura que exigia la nova normativa sobre protecció de dades que entrava en vigor el passat 25 de maig i que té encomanada la tasca de vetllar per les bones pràctiques en matèria de protecció de dades en l'àmbit acadèmic i de gestió.

Però volem dur a terme una transformació digital de forma integral que no suposi només canviar el suport paper per un de diferent. Com deia abans, és necessari un canvi de mentalitat. Aquesta transformació digital global a la qual feia referència també afecta la docència, per això s'ha creat un nou vicerectorat de Campus Digital i Transmèdia, i ja s'ha renovat l'Aula Digital, tenint en compte els suggeriments de docents i estudiants.

Hem anat repassant alguns moments clau de la història de la UIB, i també formen part de la seva història aquells que ja no hi són. Per això cal fer un record emotiu dels professors i alumnes que ens han deixat durant aquest curs, ells també han estat UIB. Són el doctor Antoni Artigues i el doctor Carlos J. Pomar; també, els que havien estat professors, el doctor Víctor Guerrero i el doctor Fermín Rodríguez, i els alumnes Pilar Sastre i Pau Lluís Salord. Per a aquells que s'han jubilat, els desitjam el millor en aquesta nova etapa.

Als quaranta sembla que hi ha una tendència general a cuidar-se una mica més, per això la UIB s'ha posat ben guapa i ha volgut celebrar el seu aniversari revestint-se d'art i cultura. Com ja constava a l'acta de la sessió inaugural que anam citant: «la extensión cultural ha de ser un tema contemplado con todo cuidado por la universidad». La Universitat també és art, és cultura i és una forma d'acostar-nos i transmetre allò que fem a la societat, societat que cada dia, i més després de quaranta anys, l'ha de fer seva.

D'aquesta manera l'hem volguda presentar a la societat, a qui ens dirigim per celebrar un aniversari assenyalat: hem pintat parets amb dones que demostren la saviesa, amb el llum dels fars de la Mediterrània o amb l'art i els paons que ens acompanyen en la nostra vida al campus, com uns habitants més...

I amb un distintiu especial i commemoratiu, de l'artista Miquel Barceló, doctor honoris causa de la nostra universitat: un ham per treure a la superfície el coneixement i la innovació en l'àmbit científic, funció fonamental de la UIB.

Als murals s'hi afegeix una escultura plena de simbologia: quatre dècades, quatre illes, revestides de materials propis i tradicionals de la nostra terra... Com els nostres estudiants, que com el marès de l'escultura, agafen forma a la nostra universitat juntament amb alumnes d'altres països a qui hem de donar a conèixer les nostres tradicions i cultura, que ens fan precisament diferents i especials.

Altres exposicions carregades de simbologia: *40 anys, quaranta poetes, XL artistes*, i compromís amb les qüestions mediambientals com és *Posidònia*, una exposició de Mónica Ridruejo.

Les inquietuds artístiques dels nostres estudiants han quedat ben patents dins aquests actes d'aniversari: l'Orquestra Universitat de les Illes Balears, formada per estudiants de la UIB, es va estrenar a l'acte de celebració del quarantè aniversari de la institució, i, juntament amb la nostra Coral -que ha rebut l'escut de la ciutat de Palma en un homenatge a l'Ajuntament- i el Cor de Dones, va brillar i fer ben especial l'acte d'aniversari del 18 de març al Teatre Principal de Palma, ple de gom a gom.

Una diada esportiva per a petits i grans també s'inscrigué dins els actes de celebració, en el marc d'una universitat saludable com la nostra.

Passa rere passa s'ha anat construint la Universitat, i les memòries anuals ho demostren, però com ja us vaig dir l'any passat, no oblidem mai que darrere aquestes dades i xifres hi ha moltes persones implicades a millorar cada dia la UIB.

[FINAL]

Per acabar: Si el fil conductor de la presentació d'aquesta memòria ha estat l'aniversari, només pot acabar d'una manera: UIB, Molts d'anys i bons!

Moltes gràcies.